

Deniz Müzesi vesilesiyle :

Su medeniyeti

[Manisa ba-
ğımsız mil-
letvekili Ham-
dullah Sup-
hi Tanrıöve-
rin, Deniz Mü-
zesi mevzuun-
da fikirlerini
almak için gön-
derdiğimiz ar-
kadaşımız İh-
san Ada'ya ver-
diği cevapla-
rın birinci kısmını evvelki gün-
kü sayımızda yayınlamıştık. Bu-
gün ikinci kısmını okuyucuları-
mıza veriyoruz:]

Mazi en büyük kuvvet kayna-
ğı olduğu için evvelâ bizi
meşgul eden mevzuun etrafında
dolaştım. Ve umumî bir görüşle
size deniz ve denizcilikten bah-
settim.

Biz yalnız denizci bir millet
değiliz, bir su medeniyetinin
sahibiyiz. Bir gün Bükreşte be-
nimle konuşan çok eski bir a-
ileye mensup bir kadın, Prenses
Gika, bütün hasbihalinde İstan-
bulu hep Kostantinopl diye anı-
yordu. Ben de cevaplarımı hep
İstanbul diye veriyordum. Bir
aralık o sabredemedi:

— Niçin İstanbul da Konstan-
tinopl değil, dedi, Kostantinopl
muhteşem bir medeniyetin mer-
kezdur. İstanbulunuz da ne var?

Cevap verdim:

— İstanbul, muhteşem bir me-
deniyetin merkezidir. Bu mede-
niyetin intişar sahası Avrupanın
bütün şarkını, Afrikanın Fas'a
kadar uzanan parçalarını ve
şarkî Hindistanla beraber şümü-
lü içerisine alır.

Hayret ettiğini söyledi:

— İstanbulda ne var?

Madam, dedim:

TURAL

Öksürüğü keser

**İstanbulda yalnız su tesisatımızı araştırsa-
nız karşınıza kesme taşlar, mermerlerle
yapılmış ve umumî hizmetlere tahsis edilmiş
onbir nevi müessese çıkar**

ANLATAN:

H. Suphi Tanrıöver

— İstanbulu ziyaret ettiniz
mi?

— Birçok defalar.

— Orada ne gördünüz?

— Camileri ve birkaç müze.

— O halde ziyaret etmişsiniz,
fakat görmemişsiniz. İstanbulda
yalnız su tesisatımızı araştırsanız
karşınıza kesme taşlar, mermer-
lerle yapılmış, umumî hizmetle-
re tahsis edilmiş on bir nevi
müessese çıkar.

Sordu:

— Aman ne diyorsunuz?

— Bir kalem kâğıt alınız. Ben
söyliyeyim, siz not ediniz. Eğer
sıklımlarsa misafirleriniz de
beni dinlesinler.

Bu Rumen prensesi bizim için
asla bedhah olmyan bir kadını-
dı. Öyle bildiği için öyle konu-
şuyordu.

Birer birer saymağa başladım:

Belgrat ormanı içindeki su
bendlerimiz her biri bir Roma
eseri denmeğe lâyık olan ehem-
miyet ve nisbetlerdedir. Kü-
çük Bizansın yerine kaim olan
büyük İstanbulun su ihtiyacını,
bilhassa bu bendlerle temin et-
tiler. Bir.

Bu ormandan bendin topladığı
su, su kemerleriyle şehre gelir.
Orada su terazileri vardır. İki.
Sular maksimlerde toplanır
ve dağıtılır. Üç.

Bazıları mağrur milletlere ma-
bed hizmetini görmeğe lâyık nis-
betlerde yapılmış umumî ha-
mamlarımız vardır. Dört.

Çeşmelerimiz, eski İstanbulu
su ihtiyacında tamamen tatmin
eden yüzlerce köşelerde yapılmış-
tır. Bazan bu çeşmelerimiz

su kasırları den-
meğe lâyık bir
sanat eseridir.
Birere âbide-
dir. Beş..

Sebillerimiz
halkın içeceği
suyu dağıtır.
Altı..

Şadırvanlar,
duadan evvel
temizlenmek i-
çin muhtaç ol-
duğumuz suyu verir. Yedi..

Su mahzenlerimiz vardır. Her
hangi bir arıza suyun bir müd-
det gelmesine mâni olursa halk
bu hayati unsurdan mahrum ol-
masın diye yer yer bu yapılar
yapılmıştır. Sekiz.

Suyun aşığı olan eski Türk
servet sahibi ise bahçesinde sel-
sebiller akıtır. Bunlar mermer-
ler üzerine dökülen çağlayanlar-
dır. Dokuz.

Yangın halinde itfaiyenin su
alabileceği büyük havuzlar da
vücuda getirilmiştir. On.

Şimdi sözü bir dakika için bir
Rus âlimine veriyorum. Çiha-
çef'in «İstanbul ve Boğaziçi» is-
mini taşıyan kitabında su tesisatı-
mız şu cümlelerle tarif edilir:

«— Türkler İstanbulda Bizan-
sın bin sene de yaptığından çok
daha büyük ve geniş su tesisatı-
nı daha beş asır doldurmamış
olan bir müddet zarfında vücuda
getirdiler.»

Şimdi tekrar ben konuşuyo-
rum.

Boğaziçinin iki sahili karşı
karşıya birbirini takip eden her
biri bir sanat eseri olan uzun
bir sıra çeşme ile süslenmiştir.
Mütemedî Boğaz akar ve onlar
akar.

Bir de Boğazın eski bir kayığı
var. Bu da kendi başına, hilkatin
müstesna bir eseri olan Boğaza
lâyık güzelliktedir.

Memleketimize Ankaradaki
Ziraat Bankası gibi bizim millî
üslûbumuzda birçok kıymetli bi-
nalar yapıp bırakmış olan İtal-
yan mimarı Munceri'ye sormuş-
tum:

— Sizin Venedik gondolleriniz
mi güzel, bizim Boğaziçi kayık-
larımız mı?

Ruhu dar milletçilik baskısı
altında ezilmemiş olan Munceri
güler yüzle cevap verdi:

«— Gondollerinizi Boğaziçi
kayıklarile mukayese etmeyi
benden istemeyiniz. Sizin kayık-
larınız bir rüyadır. Bütün dün-
yanın üzerinde hiç bir denize
bunlardan daha güzel kayıklar
indirilmedi.»

Acaba deniz müzemize bun-
lardan iki üç tane bulup koy-
mak mümkün olabilecek mi?

Ben onların son devrine ye-
tişmiş olan bir nesle mensubum.
Saffetî Ziya'nın «Silinmiş Çeh-
reler, Beliren Simalar» ismini
taşıyan kitabını okudunuzsa, es-
ki Boğaziçi âlemine ait sayfalar
gözünüze ilişir. Bir gün sadrazam
Saffet paşanın gelini Mihrimah'ın
Kahcedaki yalıdan böyle bir
Boğaziçi kayığına binip gezmeye
çıkıldığını anlatır. O kadın devri-
nin füsunu idi. Bindiği sandal
bu güzelliği taşımağa lâyıktı.
Kayıkçıların kıyafeti, kayığın
uzun ve narin şekli, onun her
iki ucuna atılmış limon küfü
rengindeki büyük kadife örtü
ve bu örtünün kenarlarında sür-
lunan ve Boğazın sularına sürü-
nerek titreşen gümüş balıklar,
Recaizade Ekrem Beyin bir şi-
rile altın saçları tarif edilen bu
kadının inanılmıyacak kadar gü-
zel olan feracesi içinde oturuşu,
bugün benim ve benim yaşımda
olanların hasretle düşündüğü
levhalardır. O tarif edilen Mih-
rimah, benim büyük kız karde-
şimdir.

